

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

ÎNCHEIERE

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Foțsa Anatolie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Consiliul orășenesc Căușeni privind constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești,

împotriva deciziei din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și s-a menținut hotărârea din 02 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

(Dosarul nr. 2ra-457/24

Nr. PIGD 2-22076640-01-2ra-18042024)

Recurs declarat după 01 septembrie 2023. Recurs vădit neîntemeiat, conform art. 433 (1) lit. f) din Codul de procedură civilă. Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel nu constituie temei de casare a ei.

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Garri Bivol)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Nelea Budăi, Iurie Cotruță, Ion Țurcan)

02 iulie 2025

Textul corespunde originalului

**Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de către
Ministerul Justiției al RM,**

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din
Stela Procopciuc, *Președinte*,
Oxana Parfeni
Gheorghe Stratulat, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 31 mai 2022, Focșa Anatolie s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM, intervenient accesoriu Consiliul orășenesc Căușeni privind constatarea încălcării dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

2. În motivarea acțiunii a indicat că prin hotărârea din 01 decembrie 2011 a Judecătoriei Căușeni, Consiliul orășenesc Căușeni, prin intermediul Comisiei de licitație funciară, s-a obligat să petreacă licitația funciară anunțată pentru data de 20 iunie 2011, orele 14:00, conform Comunicatului Informativ din Monitorul Oficial al RM nr.91-94 din 03 iunie 2011, cu participanții înregistrați la data respectivă pentru procurarea terenului cu suprafața de 0,0125 ha din or. XXXX, șos. XXXX nr.X/X, cu prețul inițial de expunere la vânzare de 16 147,00 de lei cu încasarea din contul bugetului orășenesc Căușeni, prin intermediul Primăriei or. Căușeni, în beneficiul său a sumei de 1000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral, hotărâre care a devenit definitivă la data de 21 decembrie 2011, specificând că, pe parcursul a peste 10,5 ani de zile este supus chinurilor psihice, stresului și frustrărilor de neimaginat atât din partea Consiliul or. Căușeni, cât și a statului Republica Moldova.

3. A susținut că deși a remis Consiliului orășenesc Căușeni hotărârea nominalizată pentru executare, ultimul nu a executat-o benevol, fiind executată parțial în mod silit prin intermediul executorului judecătoresc, doar în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 1000,00 de lei.

4. Astfel, la 03 martie 2012 s-a adresat cu solicitarea nr.02/1-2-463 către Consiliul orășenesc Căușeni privind petrecerea licitației funciare, care până la momentul de față a rămas fără răspuns.

5. A precizat că la 17 aprilie 2012 s-a adresat către executorul judecătoresc Iulia Bălan (Danu) pentru intentarea procedurii de executare silită în baza titlului nominalizat, iar prin încheierea din 20 aprilie 2012 s-a dispus primirea spre executare a titlului executoriu cu acordarea termenului de 15 zile de executare benevolă, termen în care documentul executoriu nu a fost executat, iar la 18 august 2014, s-a adresat cu solicitarea nr.02/1-23-1077 către Consiliul orășenesc Căușeni privind petrecere licitației funciare pentru data de 20 iunie 2011, ora 14:00, conform comunicatului informativ, specificând că la data de

26 ianuarie 2017 s-a adresat cu solicitarea nr.02/1-25-54 către Consiliul orășenesc Căușeni privind petrecere licitații funciare pentru data de 20 iunie 2011 ora 14:00, conform comunicatului informativ, iar la data de 23 februarie 2017 s-a adresat cu solicitarea nr.02/1-23-1077 către Consiliul orășenesc Căușeni privind petrecere licitații funciare pentru data de 20 iunie 2011, ora 14:00, conform comunicatului informativ.

6. A indicat că la data de 02 mai 2018 s-a adresat cu solicitarea nr.02/1-25-469 către Consiliul orășenesc Căușeni privind petrecere licitații funciare pentru data de 20 iunie 2011, ora 14:00, conform comunicatului informativ, iar la data de 02 mai 2018 s-a adresat cu solicitarea nr.02/1-25-469 către Consiliul orășenesc Căușeni privind petrecere licitații funciare pentru data de 20 iunie 2011 ora 14:00, conform comunicatului informativ, specificând că prin decizia Consiliului orășenesc Căușeni cu privire la cererea de executare nr.6/19 din 29 iunie 2018 s-a decis să i-a act de informația și solicitarea nr.02/1-25-469 din 02 mai 2018.

7. A menționat că la 04 iunie 2018, s-a adresat la executorul judecătoresc Bezede Vladimir pentru executarea silită a hotărârii din 01 noiembrie 2011 a Judecătoriei Căușeni. Astfel, prin încheierea nr.009-2646/18 din 02 iulie 2018, s-a dispus intentarea procedurii de executare în baza documentului executoriu nominalizat, iar prin încheierea nr.009-2646/18 din 01 august 2018, s-a dispus continuarea procedurii de executare, specificând că prin somația nr.009-2646/18 din 10 septembrie 2018 emisă de executorul judecătoresc Bezede Vladimir s-au atenționat consilierii orășenești despre obligativitatea executării documentului executoriu nominalizat.

8. În contextul celor enunțate mai sus și reieșind din prevederile art.1, 6 CEDO, art.1, 2 din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art.70 din Codul de executare al RM, art.120 din Constituția RM, a solicitat admiterea pretențiilor din acțiunii, deoarece până la data adresării cu prezenta cerere de chemare în judecată autoritatea publică nu execută titlul executoriu emis în temeiul hotărârii din 01 noiembrie 2011 a Judecătoriei Căușeni, care nu necesită suport financiar din partea statului.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

9. Prin hotărârea din 02 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Focșa Anatolie. S-a constatat încălcarea dreptului lui Focșa Anatolie la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.2-1058/2011 din 01 decembrie 2011 emisă de Judecătoria Căușeni, pentru perioada 21 decembrie 2011-31 mai 2022. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiție al Republicii Moldova în beneficiul lui Focșa Anatolie suma de 15000,00 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretenția cu privire la încasarea prejudiciului moral în partea ce excede suma încasată s-a respins, ca fiind neîntemeiată (f.d. 203; 212/228, Vol.I).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

10. La 16 mai 2023, Ministerul Justiției al RM a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii din 02 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii (f.d.206, vol.I), iar, la 12 septembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.8, vol.II), a prezentat motivarea apelului (f.d. 9/12, vol.II).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

11. Prin decizia din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al RM și s-a menținut hotărârea din 02 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 50; 51/64, vol.II).

12. Pentru a decide astfel, instanța de apel verificând legalitatea hotărârii contestate în raport cu prevederile aplicabile la caz și criticile aduse în cererea de apel, a constatat că soluția a fost dată de către instanța de fond cu elucidarea pe deplin a circumstanțele cauzei, cu lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele invocate, motiv pentru care a menținut hotărârea instanței de fond în partea contestată.

13. Totodată, instanța de apel a relatat că la nivel național, prin adoptarea Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, a fost instituit un mecanism clar prin care se asigură persoanei interesate posibilitatea de a solicita atât urgentarea procedurilor în cursul procedurii judiciare, cât și de a încasa compensația pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea termenului rezonabil în procesul de examinare a cauzelor sau de executare a hotărârilor instanțelor judecătorești, astfel că executarea hotărârilor judecătorești într-un termen rezonabil a cauzei reprezintă o garanție procesuală, scopul căreia este de a proteja toți justițiabilii împotriva duratei excesive a executării hotărârilor judecătorești.

14. Așadar, instanța de apel a considerat oportun de a menționa faptul că scopul Legii enunțate mai sus, este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în situația în care acest drept se constată ca fiind încălcat.

15. La fel, instanța de apel a reținut că procedura de executare este o fază importantă a procesului justiției, or, neexecutarea efectivă a hotărârilor judecătorești face actul de justiție iluzoriu, dacă se refuză sau se omite executarea unei hotărâri judecătorești sau se întârzie executarea acesteia, iar garanțiile art.6 ale CEDO de care a beneficiat justițiabilul în fața instanțelor judecătorești își pierd orice rațiune de a fi.

16. Prin urmare, instanța de apel a notat că neexecutarea unor hotărâri judecătorești definitive, cât și amânarea momentului la care ea își produce efectele de asemenea duce la încălcarea dreptului la un proces echitabil în detrimentul uneia dintre părți.

17. Așadar, instanța de apel a menționat că în corespundere cu Legea nr.87/2011, se pun în executare hotărârile judecătorești împotriva statului abia la etapa dobândirii caracterului irevocabil. Or, în temeiul Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, executarea silită a hotărârilor judecătorești împotriva statului, inclusiv a celor privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, este posibilă doar după expirarea termenului de 6 luni de la data rămânerii irevocabile a hotărârii.

18. Aderent, instanța de apel a considerat necesar de a se nota că respectarea termenului rezonabil la executarea hotărârii judecătorești se asigură de către executorul judecătoresc.

19. În continuare, instanța de apel, analizând actele cauzei a reținut că hotărârea din 01 decembrie 2011 a Judecătoriei Căușeni, nu a fost executată benevol până la momentul adresării în instanța de judecată, cu prezenta acțiune, iar în mod silit a fost executată doar în partea încasării prejudiciului moral în sumă de 1000,00 de lei.

20. În circumstanțele descrise, instanța de apel a conchis că la caz intimatul reclamant Focșa Anatolie are dreptul la repararea prejudiciului, or pretențiile acestuia întrunesc condițiile legale pentru angajarea răspunderii statutului în sensul pretins. Or, neexecutarea până la momentul de față a hotărârii judecătorești vizate (hotărârea din 01 decembrie 2011 a Judecătoriei Căușeni, denotă încălcarea dreptului de proprietate al reclamantului, drept protejat de art.1 Protocolul 1 Adițional la CEDO precum și încălcarea dreptului reclamantului intimat Focșa Anatolie la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ceea ce determină aplicabilitatea Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, ceea ce justifică concluzia instanței de fond de admitere a cerinței privind constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nominalizate.

21. Totodată, instanța de apel a concluzionat ca fiind irelevant argumentul apelantului Ministerului Justiției al RM precum că este imposibilă executarea prezentului documentul executoriu, or, nu este permisă prejudicierea esenței dreptului protejat de art.6 § 1 din Convenție (Imobiliare vs Italy, nr.22774/93, § 4).

22. În aceeași ordine de idei, instanța de apel a precizat că faptul neexecutării hotărârii litigioase a fost recunoscut și de către debitor Primăria și Consiliul or. Căușeni care potrivit răspunsului nr.02/1-24-1565 din 11 octombrie 2022 oferit a adus la cunoștință că în rezultatul inspecției s-a stabilit că așa teren nu există și nu a existat niciodată în bazele de date a Departamentului Cadastru, iar pentru a scoate la o licitație funciară un teren, ce aparține APL, acest bun, inițial trebuie de delimitat, selectat, de atribuit nr.

cadastral, înregistrat în Registrul bunurilor imobile ca proprietate APL și ulterior scos la licitație. Iar, potrivit art.2 alin. (3) al Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr.87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

23. În această ordine de idei, instanța de apel a respins argumentul apelantului Ministerului Justiției al RM precum că autoritatea responsabilă de executarea hotărârii a depus diligența necesară în vederea executării documentului executoriu, iar conduita autorității responsabile de executarea hotărârilor judecătorești fiind una conformă cu legislația în vigoare și nu relevă indici privind lipsa de diligență, în condițiile în care materialele cauzei denotă contrariul, neexecutarea integrală a hotărârii judecătorești.

24. Totodată, instanța de apel a reținut și faptul că neexecutarea integrală a hotărârii Judecătoriei Căușeni din 01 decembrie 2011 durează mai bine de 10 ani de zile, fapt confirmat prin solicitările repetate a executorului judecătoresc, care pe tot parcursul acestei perioade a întreprins acțiunii în scopul executării hotărârii, însă până în prezent hotărârea nu a fost executată.

25. Sub un alt aspect, instanța de apel a notat că Ministerul Justiției al RM, nu a prezentat nici probă care să facă dovada că debitorul Consiliul orașenesc Căușeni ar fi petrecut licitația funciară în temeiul hotărârii judecătorești vizate, drept urmare, neexecutarea hotărârii judecătorești, nu poate fi imputată reclamantului, Focșa Anatolie, dar debitorului, care nu a întreprins măsurile necesare pentru a asigura executarea hotărârii judecătorești în termenul stabilit de lege.

26. În sprijinul acestei concluzii vine și jurisprudența CEDO în cazul Grițco versus Moldova, în care Curtea reamintește că dreptul la o instanță, garantat de articolul 6 §1, ar fi iluzoriu dacă sistemul de drept al unui stat contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească irevocabilă și obligatorie să rămână neexecutată în detrimentul unei părți.

27. În același timp, executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță trebuie privită ca o parte integrantă a „procesului” în sensul articolului 6 (a se vedea *Hornsby versus Greece*, hotărâre din 19 martie 1997, Reports 1997-11, p.510, §40, și *Burdov versus Russia*, nr.59498/00, §34, 7 mai 2002).

28. Așadar, la caz, instanța de apel a considerat că Focșa Anatolie contrar aserțiunilor Ministerului Justiției al RM este îndreptățit să pretindă la constatarea încălcării dreptului la neexecutare a hotărârii judecătorești sus indicate în termen rezonabil și să ceară repararea prejudiciului cauzat astfel.

29. În continuare, instanța de apel analizând prevederile art.4 alin.(1), art.5 alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a

prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, în coraport cu prevederile art.2036 alin.(1) și art.2037 alin.(1)-(3) din Codul civil, a reținut că caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. Iar, la determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

30. În această ordine de idei, instanța de apel a considerat că prin neexecutarea hotărârii judecătorești sus enunțate lui Focșa Anatolie i s-a cauzat suferințe psihice, un anumit grad de frustrare și incertitudine, retrăiri, încordare psihică și stare de disconfort, iar cuantumul prejudiciului urmează a fi determinat proporțional acestora. Or, potrivit Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit, iar cuantumul despăgubirilor trebuie în așa fel stabilit, încât să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victime.

31. În continuare, apreciind în ansamblu circumstanțele speței și având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, statutul social al persoanei, instanța de apel a considerat necesară și echitabilă încasarea din contul Ministerului Justiției al RM prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Focșa Anatolie a sumei de 15 000,00 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, motiv pentru care menține hotărârea instanței de fond și în această parte, or, suma de 150 000,00 de lei pretinsă de reclamantul intimat este una complet disproporționată, care nu are conexiune cu realitatea și nu are șansă de succes, iar suma de 15 000,00 de lei dispusă spre încasare de către instanța de fond constituie o satisfacție echitabilă pentru reclamant în raport cu prejudiciul moral suportat.

32. Totodată, instanța de apel a ținut să remarce faptul că apelantul utilizând calea de atac nu a prezentat în instanța de apel probe de natură să răstoarne concluziile expuse în hotărârea contestată, iar argumentele invocate de către apelantă sunt nefondate și combătute integral prin constatările expuse supra, motiv din care a ajuns la concluzia de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea primei instanțe.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

33. La 09 aprilie 2024, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs împotriva deciziei din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 02 mai 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu adoptarea unei noi

decizii privind respingerea deplină a cererii de chemare în judecată înaintată de Focșa Anatolie.

33.1. În susținerea recursului a invocat prin prisma prevederilor art. 432 alin. (1) lit. b) și e) din Codul de procedură civilă, că decizi instanței de apel este arbitrară și se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

33.2. Suplimentar, a notat că instanța de fond și instanța de apel, prin memoriul hotărârilor sale, nu oferă putere de convingere, or, aceasta trebuia temeinic motivată și să cuprindă raționamentul logico-juridic al magistratului care pronunță hotărârea, or, nemotivarea hotărârii, în concluzie, atrage anularea acesteia, astfel încât hotărârea ulterioară să fie una legală și să cuprindă toate aspectele prevăzute de Codul de procedură civilă.

33.3. La fel, a susținut că soluția adoptată de instanța de judecată, prin decizia contestată, nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

33.4. A susținut că realizând o generalizare a celor expuse și constatate, atragem atenția completului că instanța de judecată nu trebuie să-și formeze o idee preconcepută conform căreia presupusa încălcare a unui drept implică în mod obligatoriu și relevanța acțiunii și pe cale de consecință - existența unui prejudiciu. Este necesar de stabilit inițial relevanța acțiunii, în sensul întrunirii condițiilor legii speciale și deja ulterior - probarea, dacă a existat în mod veridic acel prejudiciu. Or, o poziție prestabilită denotă un efect nociv nu doar pentru societate, dar și pentru cadrul legal, din motiv că se creează un precedent care cu trecerea timpului este tot mai greu de remediat.

33.5. În concluzie a notat că în concluzie, faptele relatate generează casarea deciziei recurate, or, menținerea acesteia în condițiile enunțate, ar constitui pentru organul care reprezintă statul Ministerul Justiției al RM o îngrădire a posibilității de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția Europeană a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, iar asemenea decizii ar putea genera o practică vicioasă cu declanșarea mecanismului de condamnări a RM la CEDO.

34. La 07 mai 2024, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul poștei terestre, a expediat în adresa intimatului Focșa Anatolie, precum și intervenientului accesoriu Consiliul orașenesc Căușeni, copia recursului declarat de către Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de expediere anexată la materialele dosarului (f.d.96, vol.II).

35. La 22 mai 2024, în adresa Curții Supreme de Justiție, a parvenit referința depusă de Focșa Anatolie prin care a solicitat respingerea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, să fie considerat inadmisibil (f.d. 108/109, vol.II).

36. Consiliul orășenesc Căușeni, deși la 16 mai 2024, a recepționat copia recursului fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d.100, vol.II), acesta nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință, prin care să-și expună opinia referitor la recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, împotriva deciziei din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

37. Art. 434 alin.(1)–(2) din Codul de procedură civilă, prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

38. Art. 433 alin.(1) –(2) din Codul de procedură civilă, prevede că:

(1) Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care:

a) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(1);

a¹) recursul este depus împotriva unui act ce nu se supune recursului, cu excepția cazurilor prevăzute la art.429 alin.(5);

b) recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art.434;

c) persoana care a înaintat recursul nu este în drept să-l declare;

d) recursul se depune în mod repetat după ce a fost examinat;

e) problema juridică invocată în recurs nu este de o importanță fundamentală pentru dezvoltarea jurisprudenței;

f) recursul este vădit neîntemeiat.

(2) Recursul declarat în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) nu poate fi declarat inadmisibil în temeiul alin.(1) lit.e) din prezentul articol.

39. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, reglementează că, recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(2)Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)-f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.

40. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

„În cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

41. Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 05 decembrie 2023 (f.d.50, vol.II).

42. Potrivit scrisorii de expediere a actului judecătoresc nr.938 (f.d.65, vol.II), la 13 februarie 2024, Curtea de Apel Chișinău a expediat părților, prin intermediul oficiului poștal, copia deciziei integrale din 05 decembrie 2023, însă, date privind recepționarea acesteia lipsesc la dosar.

43. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat de către Ministerul Justiției al RM, la 09 aprilie 2024, se consideră depus în termenul stabilit de art.434 din Codul de procedură civilă (*a se vedea pct.37*).

44. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că potrivit legii procesual-civile examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului. La caz, Ministerul Justiției al RM, a declarat recurs la 09 aprilie 2024, după modificările operate în Codul de procedură civilă în redacția Legii nr.246 din 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023.

45. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că Ministerul Justiției al RM a făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute la art.432 alin.(1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, nu a stabilit că decizia contestată a Curții de Apel Chișinău că aceasta ar fi contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție pe cauze similare, iar prin admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM s-ar consolida sau s-ar modifica jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

46. La caz, verificând legalitatea și temeinicia deciziei contestate prin prisma argumentelor recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a stabilit că soluția instanței de apel este contrară legii sau cu aprecierea nerezonabilă a probelor. Dimpotrivă, decizia contestată a fost emisă cu respectarea prevederilor legale, bazată pe o cercetare multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

47. Distinct, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că motivele recursului declarat de Ministerul Justiției al RM sunt similare celor invocate în cadrul judecării anterioare a cauzei, asupra căror instanța de apel s-

a pronunțat corespunzător cu respectarea cadrului legal aplicabil speței deduse judecării.

48. Dezacordul recurentului cu soluția instanței de apel nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are un caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

49. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă stabilește că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs.

50. La caz, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a invocat dispozițiile art.432 alin.(1) lit. b), e) din Codul de procedură civilă, însă, acesta nu a explicat concret aceste pretenții.

51. Astfel că, art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, se referă la schimbarea sau consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție prin admiterea recursului. Aplicarea acestui temei de recurs ține de discreția Curții Supreme de a-și extinde, uniformiza sau schimba jurisprudența. Pentru ca acest argument să fie invocat în mod temeinic, recursul trebuie să confirme lipsa jurisprudenței Curții Supreme cu privire la problemele de drept invocate în recurs, existența unei jurisprudențe contradictorii a Curții Supreme cu privire la acestea, fie modificarea circumstanțelor sociale sau juridice care să justifice schimbarea practicii uniforme a Curții Supreme de Justiție. Niciuna dintre aceste situații nu este invocată în recurs. Prin urmare, și în acest aspect acesta este vădit neîntemeiat.

52. Cu referire la invocarea art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, recurentul susține că decizia instanței de apel este arbitrară și bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

53. Curtea Supremă de Justiție menționează că în sensul prevederilor lit.e) art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, noțiunea de hotărâre arbitrară ori de apreciere vădit nerezonabilă a probelor urmează a fi stabilită în coraportul dintre mai multe principii.

54. Pentru a elucida înțelesul textului „hotărâre arbitrară” din art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție ține cont, inclusiv, de sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 5 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Balliktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de

fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

55. Totodată, potrivit art.71 alin.(4) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota de fundamentare, care a însoțit proiectul actului normativ respectiv și de alte documente care permit identificarea voinței autorității publice care a adoptat, a aprobat sau a emis actul normativ.

56. Nota informativă la Legea nr.246 din 31 iulie 2023 menționează următoarele: „...Utilizarea noțiunii de „hotărâre arbitrară” derivă din practica CtEDO, fiind utilizată pentru a defini situația în care judecătorii nu aduc nici o motivare pentru deciziile/hotărârile luate, sau când acestea sunt bazate pe greșeli evidente de fapt sau de drept comise de judecători. În esență, la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)...”. Iar în nota de subsol la textul menționat în paragraful precedent, nota informativă aduce mai multe exemple din jurisprudența CtEDO în care hotărârile au fost considerate arbitrare sau bazate pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor. Nota de subsol menționează următoarele în ceea ce privește cauzele civile: „Exemple de procedură civilă: Respingerea fără o motivare clară a unui recurs într-o cauză civilă și menținerea unei decizii care era în mod clar contrară circumstanțelor cauzei, chiar dacă recurentul indica expres asupra acestei contradicții (a se vedea cauza *Dulaurans v. France*, 2000, § 38); Refuzul judecătorilor, fără vreun motiv, de a anula ordinul de eliberare din funcție, care era bazat pe un raport de evaluare a performanțelor anulat anterior de aceeași judecători (a se vedea cauza *Tel v. Turkey*, 2017); Anularea de către instanța de recurs a deciziei instanței de fond (prin care au fost acordate compensații prevăzute de legislația muncii) fără a explica în vreun fel acest lucru și fără a face referire la lege, care prevedea aceste compensații (a se vedea cauza *Andelković v. Serbia*, 2013; cauza *Lazarević v. Bosnia and Herzegovina*, 2020).

57. Din nota informativă menționată rezultă că sintagma „hotărârea arbitrară” urmează a fi definită prin prisma jurisprudenței CtEDO. În jurisprudența sa, CtEDO deseori folosește împreună sintagmele „hotărârea arbitrară” și hotărâre „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, fără a face o distincție clară între ele. Nota informativă menționează totuși că „la categoria hotărârilor arbitrare ar putea fi atribuite și cele pronunțate cu bună știință contrar legii (în contextul art. 307 din Codul penal)”. Rezultă că în cazul hotărârii arbitrare, carența principală vizează încălcarea unei norme legale imperative, adică a unei prevederi normative care nu oferă nicio discreție judecătorului. Lipsa discreției poate rezulta din claritatea textului prevederii normative, fie din practica uniformă și clară de aplicare a normei. Această carență nu se poate datora unei simple greșeli, ci trebuie comisă cu bună știință sau ca urmare a unei erori inexplicabile. Suntem în prezența unor asemenea situații atunci când instanța de judecată adoptă o hotărâre ce contravine unei norme imperative invocate participanții la proces sau de instanța

judecătorească ierarhic superioară, fără a explica convingător de ce nu aplică acea normă.

58. Sub acest aspect urmează a fi reținute și constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.2 din 16 ianuarie 2025 (pct.149-150), potrivit căreia pentru a elucida înțelesul textelor contestate (inter alia „hotărâre arbitrară”), destinatarii pot avea în vedere, inclusiv, sensul atribuit acestei noțiuni de Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Astfel, de exemplu, în cauza *Bochan v. Ucraina* (nr. 2), 05 februarie 2015, § 62, Curtea Europeană a notat că o decizie judecătorească este arbitrară dacă, în esență, nu are nicio bază juridică în dreptul intern și nu stabilește nicio legătură între faptele litigiului, legea aplicabilă și rezultatul procedurii. Curtea Europeană consideră că o asemenea decizie reprezintă o „denegare a dreptății”. De asemenea, în cauza *Ballıktaş Bingöllü v. Turcia*, 22 iunie 2021, § 75, Curtea Europeană a notat că se poate considera că printr-o decizie judecătorească a fost comisă o „eroare vădită” dacă instanța a comis o eroare de drept sau de fapt pe care nicio instanță rezonabilă nu ar comite-o vreodată și că aceasta este aptă să perturbe caracterul echitabil al procedurii.

59. Din textul recursului nu constată în mod univoc vre-un argument care ar justifica constatarea că hotărârile contestate ar fi emise contrar normelor imperative aplicabile speței, precum și nici instanța de recurs nu a stabilit din textele hotărârilor contestate, raportate la circumstanțele cauzei.

60. Subsidiar, sintagma „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor” se referă la aprecierea probatoriului. Pentru admiterea unui recurs în baza acestei sintagme este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții: a) hotărârea să se bazeze pe o apreciere eronată a probelor; b) aprecierea să fie vădit nerezonabilă; c) hotărârea contestată se bazează în mod determinant pe această apreciere.

61. Prin urmare, nu orice eroare în aprecierea probelor poate duce la admiterea recursului în temeiul art.432 alin.(1) lit.e) din Codul de procedură civilă, adică să fie evidentă pentru un profesionist și să nu poată fi explicată rațional. De asemenea, această eroare trebuie să fie determinantă pentru soluția din hotărârea contestată. Îi revine recurentului obligația să convingă instanța de recurs că aceste elemente sunt întrunite.

62. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat necesar de a menționa faptul că nu exclude că o hotărâre judecătorească poate fi atât „arbitrară”, cât și „bazată pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor”, însă fiecare din cele două sintagme urmează a fi invocate și argumentate separat.

63. De asemenea, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele ierarhic inferioare. Forța atribuită unei probe sau

alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

64. Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM este unul vădit neîntemeiat. Or, recursul respectiv conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse anterior care au fost analizate și apreciate corespunzător de instanța de apel. Astfel, la caz, lipsește aparența unei încălcări a dreptului recurentului la un proces echitabil garantat de art.6§1 CEDO.

65. În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a aprecia recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, ca fiind inadmisibil.

66. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 431 alin. (1) și (2), art.433 alin. (1) lit. f), art.440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI

Declară inadmisibil recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva deciziei din 05 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău. Încheierea este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Gheorghe Statulat